

Linda Rama dëshiron të rigjallërojë fuqinë e demokracisë.

Nga Mاريو de Castro

Ekonomistja dhe aktivistja Linda Rama është shumë më tepër sesa bashkëshortja e Kryeministrit shqiptar Edi Rama. Gazetari Mاريو de Castro e takoi për revistën Luxus Magazine dhe ju sjell një intervistë ekskluzive.

Kush është Linda Rama, bashkëshortja e Kryeministrit shqiptar Edi Rama?

Linda është një ekonomiste e diplomuar në Universitetin e Tiranës në vitin 1987. Ajo ka një master në ekonomi nga Universiteti i Europës Qendrore (CEU) dhe i Nju Jorkut në vitin 1993. Gjithashtu, ajo ka një doktoraturë në ekonomi. Ka qenë lektore në financat ndërkombëtare dhe financat publike në Universitetin e Tiranës, si dhe lektore e politikave publike dhe menaxhimit të rrezikut publik në Universitetin European të Tiranës. Nga viti 1993 deri në vitin 1999, Linda Rama ka drejtuar Agjencinë Kombëtare të Privatizimit, nën varësi të Këshillit të Ministrave, dhe ka qenë anëtare e bordit mbikëqyrës të Qendrës së Regjistrimit të Aksioneve, një strukturë pararendëse e krijimit të Bursës Shqiptare të Tregut të Kapitalit.

Linda është bashkëthemeluese e Qendrës për Nxitjen e Zhvillimit Njerëzor (HDPC), një prej instituteve të para të mendimit strategjik (think tanks) në Shqipëri. Ajo është autore, bashkautore dhe eksperte kërkimore në fusha të tilla si qeverisja, zhvillimi njerëzor, tregu i punës, arsimi, mbrojtja sociale dhe zhvillimi i sektorit privat në Shqipëri dhe rajon.

Linda Rama është bashkëthemeluese e Aleancës Shqiptare për Fëmijët dhe një zë i rëndësishëm në lëvizjen “Thuaji Po Fëmijëve”. Prej shumë vitesh ajo është e angazhuar me përkushtim në mbrojtjen e të drejtave të njeriut dhe të shoqërisë civile, me theks të veçantë mbi të drejtat e fëmijëve dhe grave.

Sektorii turizmit në Shqipëri, i cili po përjeton një zhvillim të vrullshëm dhe të qëndrueshëm, do të jetë mikpritësi zyrtar i panairit ndërkombëtar ITB Berlin 2025. Turizmi është një nga sektorët me rritjen më të shpejtë.

Në vitin 2024, 11.7 milionë vizitorë udhëtuan drejt Shqipërisë. Pjesa më e madhe e investimeve të huaja direkte (FDI) erdhi nga Turqia, e ndjekur nga Italia. Sipas Organizatës Botërore të Turizmit (UNWTO), ekzistojnë pesë arsye kryesore për të investuar në Shqipëri: një klimë investimesh liberale dhe reformuese, një vendndodhje gjeografike optimale, rritje dhe stabilitet ekonomik, zhvillimi i infrastrukturës për turizmin e nivelit të lartë, si dhe një fokus i fortë te zhvillimi i qëndrueshëm dhe mbrojtja e mjedisit. Hotelet, aeroportet, marinat, qendrat e artit, muzetë, nismat qeveritare dhe përmirësimet në infrastrukturë janë ndër faktorët që po kontribuojnë në rritjen rekord të turizmit. Një vijë bregdetare mahnitëse, vende historike të pasura, kulturë e gjallë, bukuri natyrore dhe mikpritje moderne, së bashku me projekte premtuese për të ardhmen, po e vendosin Shqipërinë në rrugën drejt rekordeve të reja ekonomike dhe shoqërore.

Do ta konsideronit veten si një mbrojtëse të të drejtave të grave?

Shqipëria renditet në krye të tabelës së Kombeve të Bashkuara për përfaqësimin e grave në politikë dhe në shoqëri. Unë dhe gjenerata ime e shohim veten si aktiviste të shoqërisë civile, të angazhuara për të drejtat dhe përfaqësimin e grave. Kjo nuk vjen nga ndonjë interes personal; misioni ynë i parë është të sjellim ndryshim. Si gra, kemi përgjegjësinë të bëjmë diferencën — sepse mundemi, dhe në shumë raste, mund të bëjmë më mirë se burrat. Por të bësh ndryshim nuk është një akt i vetëm; është një përpjekje e vazhdueshme.

Mendoni se beteja për të drejtat e grave nuk përfundon kurrë?

Çfarëdo funksioni apo detyre që të kesh në qeverisje, ndryshimi i vërtetë duhet të ndodhë në parlament. Për shembull, kur je e vetëdijshme se diçka nuk po funksionon në një komunitet të caktuar, nuk mund ta pranosh si të pandryshueshme. Status quo-ja duhet të sfidohet. Po rrisim një brez të ri, shumë ndryshe nga brezi im, dhe ne duhet të përshtatemi me nevojat dhe realitetet e tyre. Edhe pse Edi ka qenë shumë mbështetës — dhe unë jam thellësisht mirënjohëse për njerëz si ai dhe të tjerë që e kuptojnë nevojën për të fuqizuar përfaqësimin e grave — ndonjëherë ndiej se ende nuk po ecim me ritmin e duhur, dhe kjo më bën të ndiej njëfarë zhgënjimi.

Si një grua e lindur dhe rritur në Shqipëri, ju keni kaluar me sukses tranzicionin post-komunist. Cila është vizioni juaj për të ardhmen e grave në Shqipëri?

Jam rritur me një gjyshe që punonte me kohë të plotë në shtëpi, e cila investoi të gjithë talentin, inteligjencën dhe autoritetin e saj brenda familjes, pa pasur kurrë mundësinë të shprehej përtej atyre mureve. Nëna ime është gruaja tipike e realizmit socialist. Ajo punonte jashtë dhe brenda shtëpisë, pa e larguar kurrë vëmendjen dhe kujdesin ndaj mirëqenies sonë, duke na nxitur të arsimoheshim dhe duke na rrënjosur ndjenjën e punës dhe përgjegjësisë. Jeta për gratë në një shtet komunist ishte e vështirë dhe e mundimshme, deri në atë pikë sa çdo grua e atyre dekadave meriton të quhet një heroinë.

Nëna ime ka punuar gjatë gjithë jetës së saj një vetëm një punë, atë që shteti ia kishte zgjedhur. Kur e shoh sot në të tetëdhjetat e saj se si arrin të shfrytëzojë të gjitha mundësitë që teknologjia ofron për informacion, komunikim dhe zgjidhje, më vjen keq që ajo nuk

pati mundësinë ta zbulojë veten dhe të përdorte plotësisht potencialin e saj.

Megjithatë, nëna ime pati fatin të shihte vajzat e saj, që ishin më të arsimuara se vetja, dhe që bënë punën që zgjodhën, jo atë që shteti ose ideologjia kishte zgjedhur për to, dhe që arritën të përballonin një tranzicion jashtëzakonshëm të vështirë në çdo aspekt.

Ndërkohë, për vajzën time dhe dy mbesat e mia, spektri i të drejtave dhe mundësive është i papërshkrueshëm dhe asnjëherë nuk ka qenë kaq i madh. Ato mund të jetojnë dhe të ndjekin ëndrrat dhe pasionet e tyre. Ajo që përshkrova shkurtimisht më lart është zhvilluar në një kontekst shumë të vështirë dhe kompleks, me përpjekje të jashtëzakonshme për të arritur në botën e civilizuar, duke luftuar çdo ditë me një të kaluar otomano-komuniste shumë të ndërlikuar. Sot, ende ka vajza dhe gra që vuajnë nga pasojat e të kaluarës, ashtu siç ka shumë vajza dhe gra të angazhuara në arsim, shëndetësi, shërbime sociale, drejtësi, art dhe kulturë, dhe deri në nivelet më të larta të administratës publike, qeverisjes dhe krijimit të politikave. Përparimi i dukshëm dhe fuqia e madhe e kësaj ushtrie më bën të besoj se të gjitha vajzat dhe gratë e të ardhmes do të kenë kaluar pragun e nënshtrimit dhe do të jenë në gjendje të jetojnë jetën që kanë zgjedhur vetë dhe jo atë që është zgjedhur për to. Ndërkohë, asnjë vizion i së ardhmes për gratë nuk mund të ndahet nga vizioni i së ardhmes për djemtë. Ka ardhur koha që të flasim po aq për të ardhmen e vajzave, sa për të ardhmen e djemve.

Ju ndani jetën me Edi Ramën, Kryeministrin, i cili, përveç angazhimeve të tij politike, është gjithashtu një artist. Si është kjo jetë për ju?

A e keni pyetur ndonjëherë veten: “Si e përballon një Kryeministër, që është gjithashtu artist, një grua që është profesore dhe kërkuese e politikave publike dhe njëkohësisht aktiviste për çështjet shoqërore?” Për t’iu përgjigjur kësaj pyetjeje, mund të them se përgjegjësia politike e Edit si Kryeministër i Shqipërisë e bën të pamundur që vëmendja jonë të kufizohet vetëm në përpjekjet e përballimit të jetës së përditshme, por përpiqemi që çdo minutë e Edit të jetë e dobishme për realizimin e vizionit të tij transformues për Shqipërinë. A është e vështirë? Po, është e vështirë.

Ndërkohë që gjithë vëmendja është drejtuar në Shqipëri, kush janë talentet e reja shqiptare në art, kinematografi, muzikë, letërsi, teatër, operë, arkitekturë dhe fusha të tjera krijuese?

Mund të ndiqni shkëlqimin e artistëve shqiptarë nëpër botë për të parë potencialin dhe kapacitetin krijues të këtij vendi të vogël. Kemi Ismail Kadarenë, Ibrahim Kodrën, Ermonela Jahon, Tedi Papavramin, Angjelin Preljocaj, Dua Lipën, Anri Salën, Ermal Metën, Rita Orën, Sajmir Pirgun, Nensi Dojakën, Fadil Berishën, Luiza Gegën, djemtë e kombëtares së futbollit në Euro2024, apo Mira Muratin, e cila, në vitet e fundit, është ngjitur në majat e krijimtarisë teknologjike. Historitë e këtyre njerëzve janë po aq të jashtëzakonshme sa dhe talenti i tyre, dhe arritjet e tyre janë shembuj të qartë se asgjë nuk është e pamundur për ata që ëndërrojnë dhe që janë të kembëngulës në realizimin e ëndrrave të tyre.

Thuhet se BE-ja është ofruesi më i madh i ndihmës financiare për Shqipërinë. A është kjo e saktë?

Po, kjo është plotësisht e vërtetë në lidhje me financimin, dhe mendoj se për Europën kjo ndihmë është shumë e rëndësishme për politikën e saj. Nuk mund të presësh që shtete si ne të mbijetojnë vetëm. Është e pamundur! Një nga studimet e fundit që kam bërë – që u publikua disa muaj më parë – është një analizë shumë e thellë e rregullave fiskale dhe si të përballesh me objektivat e zhvillimit. Ku janë burimet që mund të përdorim. Ky studim tregon qartë se ambiciet tona janë shumë më të mëdha se mundësitë tona, dhe shumica e burimeve nuk mjaftojnë përfshirë financimin e Bashkimit European apo financimin nga qeveria, pasi hapësirat fiskale mbeten shumë të ngushta edhe nëse do të përmirësonim efikasitetin. Gjithashtu, kemi një përqindje të vogël të asaj që është aktualisht ndihma e huaj zyrtare, pasi sot vëmendja është drejtuar drejt kapitalit privat, të huaj dhe vendas. Të mobilizosh kapitalin privat të huaj nuk është aspak e lehtë, dhe mendoj se një nga gjërat fantastike që Edi ka bërë që në fillim është mobilizimi – për shembull në arkitekturë – për të gjetur mënyra të reja për të tejkaluar burokracitë që vrasin investimet, dhe për ta bërë vendin më tërheqës nga pikëpamja e investitorëve. Investimet e mëdha që janë bërë në turizëm – me projekte të studiove të njohura arkitekturore – shumica e të cilave janë strategjike. Ato klasifikohen si investime strategjike. Kështu kursen kohë, duke mobilizuar dhe lehtësuar procedurat për të bërë që investimet të funksionojnë. Por ende burimet janë padyshim shumë më të pakta se sa ato që na nevojiten, dhe, në këtë mënyrë, Europa duhet të jetë një kontribues kryesor. Sigurisht, kjo varet nga kapaciteti ynë për t’i absorbuar burimet.

Pasi diktatura shqiptare përfundoi në vitin 1991, në cilën fazë filluat të angazhoheshit me Bashkimin European?

Kontakti im i parë i vërtetë me Europën ishte, nëse nuk gaboj, në vitin 1996. U ftova në një takim të madh me një grup ekspertesh financiare për transformimin e Njesisë së Monedhës Europiane (ECU). Ishim në një takim në Hungari, dhe mbaj mend se sa pasionante dhe brilante ishin diskutimet, ishte idealizëm në veprim. Nuk e gjej këtë tani. Sepse edhe brezat kanë ndryshuar. Por mendoj se Europa na duhet, dhe Europa për ne është shumë e rëndësishme, sepse nuk janë institucionet tona që monitorojnë përparimin tonë, në terma të standardeve dhe përparimeve që duhet të bëjmë. Monitorimi i tyre është shumë profesional, dhe ne prej tyre kuptojmë se çfarë na mungon dhe – nëse shihni raportet e progresit – do të shihni që nga viti 2007, çdo vit kemi bërë hapa për të kapërcyer çdo pengesë, dhe kjo është shumë e rëndësishme për ne.

A mund të na tregoni më shumë rreth Qendrës për Promovimin e Zhvillimit të Njeriut (HDPC)?

Unë e kam bashkë-themeluar HDPC me një kolegun tim që fatkeqësisht ka ndërruar jetë dy vjet më parë. Nga viti 1993 deri në dhjetor 1998, kam punuar për qeverinë. Kam udhëhequr Agjencinë e Privatizimit nën Këshillin e Ministrave, nën Kryeministrin e atëhershëm. Pastaj, në dhjetor 1998, Kryeministri i ri që u emërua vendosi që të mos punonte më me mua, vendosi të më largojë nga agjencia. Unë isha një person teknik, nuk isha një person politik. Isha shumë e re, 34 vjeçe në atë kohë dhe udhëhoqa agjencinë më të rëndësishme në vend, dhe reformat më të rëndësishme.

Si grua dhe ekonomiste në një Shqipëri post-diktature, cilat jane sfidat që keni hasur?

Unë jam diplomuar në ekonomi, por isha e para që shkova jashtë dhe u ktheva në vitin 1993 me një master në fushën time, kështu që isha plot shpresë. Dija se çfarë duhej të bëja: të arrija ritmin vendeve të bllokut lindor si Çekia, Polonia, Hungaria, që ishin shumë më përpara në aspektin e reformave, gjithashtu sepse e kaluara e tyre ishte krejt ndryshe nga e jona, ata kishin institucione para se të kalonin në bllok, si institucionet e tregut, dhe nuk kishin kaluar në ekstremet që kaluam ne, të kontrollit total shtetëror pa asnjë subjekt privat. Ata kishin, natyrisht, më shumë avantazhe, por e kuptova shumë herët se e gjithë loja ishte shpejtësia dhe cilësia e reformave që do të përmbushnin njëkohësisht objektiva shumëdimensionale që në Shqipëri ishin shumë më të pranishme krahasuar me vendet e tjera. Por ne kishim nevojë të kapnim ritmin.

A filloi të shfaqej fjala “privatizim” në Shqipëri në fillim të viteve 1990?

E dija që kur u ktheva, po udhëhiqjja një lëvizje të madhe privatizimi, dhe një privatizim strategjik, nga pozita ime duke krijuar kuadrin ligjor dhe atë rregullator. Që lidhej gjithashtu me çështjen e zbatimit të tij. Fillova të kuptoja se politika ishte shumë e komplikuar. Ne ndanim të njëjtin objektiv me njerëzit teknikë, të njëjtën shpejtësi dhe të njëjtën dije. Për ta thënë thjesht, mendoj se njerëzit po ndiqnin rrugë të ndryshme, pa ditur se çfarë të bënin, si të përballeshin. Fitoret politike gjithashtu ishin një aspekt shumë i rëndësishëm. Fituesit donin gjithnjë e më shumë të punonin me “njerëzit e tyre”, dhe unë nuk isha një nga ta.

A e gjetët rrugën tuaj në politikë gjatë fillimit të transformimit ekonomik të Shqipërisë?

Po, por kam kaluar tre kryeministra gjatë kësaj periudhe. Aleksandër Meksi ishte nga Partia Demokratike . Ai u zgjodh në vitin 1992 dhe qëndroi në pushtet deri në vitin 1996. U zgjodh edhe përnjëmandat të dytë, por më pas, vitin 1997 endryshoi gjithçka, duke përfshirë skemat piramidale, kolapsin financiar, dhe unë punova edhe me qeverinë që duhej të rivendoste normalitetin në vend. Kryeministri tjetër ishte Fatos Nano, lider i Partisë Socialiste. Pra, tre kryeministra. Ishte shumë presion politik, dhe privatizimi ishte një reformë shumë politike. Më pas, në vitin 1999, isha pjesë e një projekti në Poloni me Leszek Balcerowicz dhe Ewa Balcerowicz, bashkëshorten e tij. Balcerowicz ishte Ministri i Financave në Poloni në atë kohë, dhe gjithashtu zëvendëskryeministër. Kishin një fondacion, CASE, një qendër për studime ekonomike dhe sociale, e njohur për mbledhjen e ekspertëve nga shtete të ndryshme. Unë isha pjesë e një projekti me ta në atë periudhë, gjithashtu jepja mësim në universitet për financat ndërkombëtare, dhe isha e angazhuar në kërkime. Fillimisht me një profesor nga Universiteti i Stanfordit. Kështu që pata disa angazhime me projekte të ndryshme jashtë vendit. Qëllimi im ishte të ndiqja vazhdimisht se çfarë po ndodhte, dhe gjithashtu kam qenë një nga kontribuueset e para në Project Syndicate nga viti 1995 deri në 1997, një platformë shumë e njohur sot, isha një nga bashkëpunëtoret e para, për shkak të angazhimit tim në universitet.

Si arrini të qëndroni e përqendruar tek objektivat tuaja afatgjata?

Është një pyetje shumë interesante. Siç dihet, e kam nisur në fushën e kërkimeve ekonomike, dhe më pas u largova nga qeveria. Që në fillim e kuptova se të thellohesha vetëm në ekonomi nuk ishte për mua, sepse rrezikoje të bëheshe tepër teorike, dhe në

atë kohë kjo nuk ishte ajo që i nevojitej vendit. Nuk mund të ishe i dobishëm thjesht duke u zhytur në teori! Unë isha grua, dhe kisha një fëmijë për t’u kujdesur. Në atë kohë Rea ishte tetë vjeç, dhe më kujtohet që mendoja: “Nëse unë, që kam privilegjin të jem e shkolluar mirë, e pavarur, luftarake dhe e lirë, e ndjej kaq shumë këtë sfidë midis jetës personale dhe profesionit, çfarë ndodh me çdo grua tjetër në botë që nuk është në pozitën time?”

Babai më rriti që gjatë komunizmit të mendoja si njeri i lirë, dhe jam jashtëzakonisht mirënjohëse për këtë. Kjo më shtyu të reflektoj thellë. Vendosa që misioni im i parë nuk ishte të lija mënjatë çështjen e ekonomisë në Shqipëri, por ta ndjek atë me këmbëngulje. Misioni i dytë ishte të shihja lidhjen midis zhvillimit ekonomik dhe përvojës njerëzore, si dhe sfidave sociale.

Çështjet që lidhen me të drejtat e njeriut janë veçanërisht të rëndësishme për mua, duke ardhur nga një vend dhe një sistem ku nuk kishim asnjë të drejtë.

Çfarë po nxit këtë valë të re simpatie dhe interesi për Shqipërinë, jo vetëm në Europë por edhe në mbarë botën?

Gjatë këtyre 35 viteve tranzicion, ne shqiptarët kemi arritur të përballojmë dy sfida historike: të hapim dyert e botës për veten tonë dhe ta sjellim botën në derën tonë. E para nisi në korrik të vitit 1990, kur mijëra shqiptarë mbushën oborret e ambasadave në Tiranë dhe hipën në anijet e Durrësit për t’i shpëtuar izolimit komunist dhe varfërisë. Atëherë, dhe për shumë vite më pas, dhjetëra mijëra shqiptarë çdo vit kapërcyen male, dete e kufij për të ndjekur ëndrrën europiane apo amerikane. Me një përpjekje të jashtëzakonshme, ata fituan të drejtën për të qenë qytetarë të vendeve ku vendosën të jetojnë, duke mposhtur shume paragjykime.

Teorikisht, në vitin 1990, me rënien e izolimit komunist, edhe Shqipëria hapi derën e saj ndaj botës. Të parët që erdhën ishin institucionet ndërkombëtare të huaja dhe disa të huaj që vinin për punë. Për më shumë se një çerek shekulli, të vetmit turistë në Shqipëri ishin shqiptarët në emigracion kur vizitonin familjet e tyre, ose shqiptarët nga rajoni.

Mbaj mend një bisedë me kolegë rreth vitit 2008. Të shqetësuar që bota pothuajse nuk na njihnte — ose edhe kur përmendeshim në mediat ndërkombëtare, ishte për ndonjë ngjarje të keqe andej-këtej kufirit — po përpiqeshim të kuptonim si të ndryshonim këtë imazh. Folem e folem, derisa një nga kolegët e mi tha: “Mos u mundoni të gjeni zgjidhje. Imazhi i Shqipërisë do të ndryshojë kur të ndryshojë Shqipëria.”

Shqipëria ka ndryshuar. Sot, Shqipëria është një vend që mund të vizitohet, promovohet dhe jetohet. Rritja e simpatisë dhe interesit për Shqipërinë në Europë dhe në botë lidhen me faktin se Shqipëria sot ofron natyrë, histori, kulturë, shërbime, sport, argëtim, komoditet, aventurë, infrastrukturë, arkitekturë, punë dhe siguri. Në Shqipëri je i sigurt kudo dhe nuk ke asnjë arsye të ndihesh i pasigurt. Të sjellësh botën në derën e Shqipërisë dhe ta bësh Shqipërinë të njohur në botë, besoj se ka qenë udhëtimi më i paimagjinueshëm, më i vështirë dhe më i dhimbshëm i tranzicionit, i cili shënon edhe fundin e izolimit ekstrem komunist. Deri një dekadë më parë, ne ishim – në rastin më të mirë – një potencial turistik. Sot jemi një realitet turistik me ende shumë potencial të pashfrytëzuar. Ajo që ka ndodhur në dekadën e fundit është një produkt i prekshëm i vizionit zhvillimor të leadershipit politik dhe i punës së jashtëzakonshme të shqiptarëve në Shqipëri dhe të shqiptarëve anembanë botës, atje ku jetojnë e punojnë në këto tri dekada post-komuniste.

Ju jeni një grua shumë e vemendshme dhe e ndjeshme ndaj grupeve më të cenuara të shoqërisë. Cilat janë motivimet dhe pritshmëritë tuaja?

Unë besoj se mënyra se si mendojmë, sillemi dhe veprojmë në raport me vulnerabilitetin na përkufizon si individë dhe si shoqëri. Në Shqipëri, struktura sociale që kemi trashëguar nga komunizmi dhe tranzicioni i vështirë i këtyre tri dekadave të fundit ka prodhuar vulnerabilitete që edhe shtetet më të fuqishme ekonomikisht do ta kishin të vështirë t'i trajtonin në kohë reale.

Gjithashtu, ndër vite kam kuptuar gjithnjë e më shumë se ekziston një perceptim që në shoqëri termi “cenueshmëri” barazohet me “varfërinë”, duke e ndarë shoqërinë në “ne” dhe “ata”. Është e vërtetë që varfëria është një formë e thellë cenueshmërie — dhe fatkeqësisht, kjo shpesh trashëgohet nga brezi në brez.

Por unë mendoj se vulnerabiliteti nuk u përket vetëm të varfërve, veçanërisht në kohën që po jetojmë, kur askush nuk është i përjashtuar nga rreziku për t'u kthyer në vulnerabël. Prandaj, është në interesin e gjithsecilit të kultivojë një ndjeshmëri të veçantë dhe solidaritet ndaj grupeve të cenueshme.

Unë gjithashtu mbetem shpresëplotë se shteti shqiptar dhe shoqëria shqiptare do të garantojnë që brezi i ardhshëm i fëmijëve të mos ndëshkohet në rrugën e tyre drejt së ardhmes nga vulnerabilitetet e prindërve të tyre, por të mbështetet që të ketë akses të barabartë në të gjitha mundësitë, ashtu si bashkëmoshatarët e tyre.

Çfarë përfitimesh shihni nga anëtarësimi i Shqipërisë në Bashkimin Evropian?

Para se Bashkimi Evropian të bëhej një realitet, ekzistonte një ëndërr që nën të njëjtin qiell dhe mbi të njëjtën tokë, të kishte një flamur. Ishte kjo ëndërr e etërve të themeluesve dhe ëndrra e kombeve të tyre për paqe, bashkim dhe mirëqenie që krijoi projektin e Bashkimit Evropian.

Ne shqiptarët e kemi qiellin, e kemi dheun, por ende nuk e kemi flamurin e Europës. Ëndrra për ta pasur atë flamur është ndoshta ëndrra e vetme që nuk është zbehur asnjëherë gjatë këtyre tre dekadave e gjysme shumë të vështira, pavarësisht kalimit të kohës dhe pavarësisht ndryshimit të brezave. Fakti që Shqipëria i përket Evropës mbetet thellësisht në ndërgjegjen tonë të përbashkët. Dhe ne shqiptarët e dimë më mirë se kushdo tjetër çfarë do të thotë të mos e kemi këtë lidhje. Ne e provuam më shumë se të tjerët, kur nuk e kishim, gjatë gjysmë shekulli të diktaturës komuniste dhe izolimit. Dhe në vitin 1990, për herë të parë në historinë tonë, ne e zgjodhëm Evropën vetë dhe lirisht si fatin tonë, kur thirrëm kundër diktaturës: ” E duam Shqipërinë si gjithë Europa.” Prandaj, për ne shqiptarët, Bashkimi Evropian nuk është një thes financiar, por një vend si ai që e imagjinuan themeluesit e Evropës kur ata ëndërronin projektin më të jashtëzakonshëm politik në historinë e botës.

A është Shqipëria në rrugën e duhur për t’u bashkuar me Bashkimin Evropian?

Bëhet fjalë për përkatësinë dhe dëshirat. Dhe ne flasim shumë për përkatësinë. Ne i përkasim Evropës. Ne jemi një vend që kurrë nuk e kemi vene në në dyshim faktin që i përkasim Evropës, dhe kjo nuk duhet marrë si e mirëqenë nga shtetet si ne, dhe nuk

mendoj që rajoni i Ballkanit është i njëjtë. Në këtë drejtim ne jemi evropianë, dhe po përpiqemi me gjithë forcën për të arritur nivelin e një integrimi të mirë, nga pikëpamja e përkatësisë. Sepse, nga pikëpamja e dëshirës, ne tashmë jemi atje!